

ПРАКТИКА НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

PRACTICE OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.2.2>

УДК 378:005.6

Галина Калінічева

ORCID iD 00 00-0002-7978-1844

кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник НДЛ освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-Б, 04212 Київ, Україна,
h.kalinicheva@kubg.edu.ua

ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ВИМІР

В умовах розбудови державно-громадського управління вищою освітою, коли держава, суспільство і особистість виступають рівноправними суб'єктами освітнього процесу, актуалізується проблема здійснення експертної діяльності в закладах вищої освіти фахівцями, які мають необхідний рівень знань, вмінь, навичок та загальних і спеціальних компетентностей. Мета статті полягає в дослідженні компетентностей експертів у сфері вищої освіти, спрямованих на забезпечення її якості.

Автор акцентує увагу на теоретичних і практичних аспектах здійснення експертної діяльності у сфері вищої освіти та вимогах, які висуваються до компетентностей освітніх експертів у закладах вищої освіти. Компетентність визначається автором як інтегральна характеристика особи, яка відображає її здатність на підставі динамічного поєднання знань, умінь, навичок, особистих рис та якостей провадити професійну, навчальну та інші види діяльності, що сприяють її розвитку.

Експертиза у сфері вищої освіти в статті розглядається як спосіб аналізу та пізнавальний процес, спрямований на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків. Освітня експертиза виступає як особливий механізм управління університетською освітою, коли рівноправні партнери і учасники освітнього процесу несуть спільну відповідальність за якість вищої освіти, її моніторинг та функціонування. Відповідно, експертна діяльність у сфері вищої освіти виконує освітню, методичну, консалтингову, рекомендаційну, прогностичну та інноваційну функції.

Наголошується, що здійснення експертної діяльності в системі вищої освіти потребує від експертів широкого спектру загальних і фахових компетентностей та soft skills для неупередженої оцінки освітнього середовища, якості освітніх програм, ухвалених управлінських рішень тощо. Освітня аналітика та консалтингова діяльність полягають у спрямуванні адміністрації закладів вищої освіти та учасників освітнього процесу на ухвалення оптимальних рішень стратегічного характеру, орієнтованих на забезпечення якості вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта; експерт; експертиза; експертна діяльність; компетентність; якість вищої освіти.

Вступ. Модернізаційні заходи в царині вищої освіти детермінували зміни в освітньому й управлінському процесах, що актуалізувало проблему підготовки компетентних фахівців, які знаються на освітній політиці та освітніх інноваціях, специфіці управління впровадженням новітніх освітніх технологій та освітньому консалтингу. Нині набула актуальності не стільки проблема експертизи освітньої діяльності з боку держави і суспільства як основного механізму забезпечення її розвитку та якості, скільки потреба в компетентних фахівцях, спроможних цю експертизу здійснювати.

З огляду на те, що експертна діяльність за своєю структурою включає дослідницько-аналітичну, проєктувальну та консультативну складові, то експертиза у сфері вищої освіти має бути спрямована, з одного боку, на здійснення порівняльного аналізу відповідності освітнього процесу в закладах вищої освіти державним стандартам і вимогам, з іншого – на надання консультативної допомоги учасникам освітнього процесу, стейкхолдерам, адміністрації університету щодо вдосконалення (оптимізації) процесу надання освітніх послуг конкретним закладом вищої освіти з огляду на його специфіку та невикористані резерви. Це обумовлює залучення до проведення експертної процедури підготовлених фахівців, які володіють сучасними методами та інструментарієм експертизи функціонування освітньої сфери в цілому і вищої освіти зокрема.

Так, експертиза діяльності закладів вищої освіти передбачає аналіз управлінських процесів, освітнього середовища, системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, системи оцінювання здобувачів освіти, професійної діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників тощо. Відповідно, експертна діяльність у закладах вищої освіти потребує певних знань, вмінь, навичок та цілого спектру компетентностей, які слугуватимуть об'єктивній оцінці фактів, процесів і явищ в освітній сфері. Експерт має розумітися на трансформаційних процесах, тенденціях розвитку в освітній царині на глобальному, регіональному та національному рівнях, напрямках та змісті реформування університетської освіти з огляду на цивілізаційні виклики, розвитку інноваційних освітніх ресурсів та технологій тощо.

Аналіз наукових досліджень та експертних публікацій свідчить про те, що проблема освітньої експертизи та експертної діяльності у сфері освіти, зокрема й вищої, вже тривалий час знаходиться у полі зору зарубіжних і вітчизняних дослідників. Так, питання експертної діяльності у сфері освіти були предметом

дослідження таких зарубіжних фахівців, як Х. Акерман, Г. Альтріхтер, Т. Брандт, К. Бурен, К. Буркард, Г. Ейкенбуш, Е. Кліме, А. Колер, Г. Кромрей, К. Мюльбауер, П. Пош, Г. Райн, Г. Рольфф, У. Шмідт, В. Шпехт та інших. Експертиза педагогічних об'єктів знайшла своє висвітлення у публікаціях таких дослідників як М. Браун, Л. Кронбах, С. Лівінгстон, Д. Олдрод, К. Росс, Дж. Тейлор, П. Штейнер та інших.

Дослідження українських вчених підтверджують актуальність і необхідність розв'язання цієї проблеми. У численних публікаціях В. Андрущенко, Я. Болюбаша, М. Дебич, С. Калашнікової, В. Кременя, К. Левківського, В. Лугового, В. Огнев'юка, Ю. Рашкевича, М. Рябченка, Ю. Скиби, М. Степка, Ж. Таланової та інших висвітлені проблеми функціонування та розвитку освітніх систем в контексті викликів глобалізації, створення загального європейського освітньо-наукового простору. Методи експертизи в контексті наукових досліджень розкрито в роботах Л. Карамушки, В. Кременя, І. Манохи, В. Новосад, Р. Селіверстрова, Ю. Швалба, які пов'язують експертні процедури із вивченням різних педагогічних об'єктів і систем. Можливості використання методу експертизи для оцінювання закладу освіти та його систем висвітлено в роботах О. Бондар, Г. Єльнікової, О. Касьянової, Л. Макодзей, М. Михайліченка, Н. Пономаренко, С. Сисоєвої, І. Тригуб, Н. Федорової, А. Чміля. Експертизі інноваційних процесів у закладах освіти присвячені дослідження Л. Буркової, Л. Даниленко, В. Докучаєвої, Т. Новікової, В. Паламарчук, Д. Рупняк, Ю. Федорченка та інші. Специфіку розвитку експертно-консультативної діяльності в умовах модернізації освіти аналізують О. Боднар, Т. Бурлака, О. Івасів, С. Толочко; експертну діяльність у сфері вищої освіти – Т. Завгородня, І. Стражнікова та інші; зарубіжний та вітчизняний досвід застосування компетентнісного підходу в сучасній освіті – О. Овчарук, І. Тригуб та інші.

Підготовка експертів у сфері освіти є одним з практичних завдань освітології – наукового напрямку інтегрованого дослідження у сфері освіти, який спрямований як на розв'язання освітніх проблем на міждисциплінарному рівні, так і на впровадження комплексних досліджень в освітній царині в освітню практику. Фундатори освітології зауважують, що вона покликана зосередитися на дослідженні сучасної освіти як цілісного суспільного феномену, інтегрувати всі напрями дослідження у сфері освіти і запропонувати новітні шляхи розвитку освітньої сфери (Освітологія: підготовка

експертів в галузі освіти, 2015, с. 6). Діагностичні та аналітичні результати дослідження, що стосуються оцінювання актуальності та доцільності професійної підготовки експертів у сфері освіти, а також виокремлення основних напрямів їхньої підготовки здійснено науковими співробітниками науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка (Проценко, Бульвінська, Мельниченко, 2022).

У 2015 р. вперше в Україні в Київському університеті імені Бориса Грінченка було запроваджено підготовку експертів у сфері освіти: в рамках магістерських освітніх програм за спеціальностями «Управління навчальним закладом» та «Державне управління» було започатковано додаткову спеціалізацію «Експертиза у галузі освіти». Фахівцями КУБГ було також розроблено міждисциплінарну навчальну програму «Експертна діяльність у забезпеченні якості освіти», яка спрямована на формування інструментальної компетентності експерта, що забезпечує здатність до освітнього аудиту та консалтингу, комплексної гуманітарної експертизи, прогнозування розвитку освіти у всіх її ланках та на всіх рівнях.

З огляду на сучасний розвиток університетської освіти, спрямованої на забезпечення якості, проблема формування компетентностей експертів у сфері вищої освіти потребує подальших розвідок та узагальнень.

Актуальність проблеми експертної діяльності в галузі вищої освіти обумовила **мету статті**: студіювання компетентностей експертів у сфері вищої освіти, спрямованих на забезпечення її якості.

Методологія нашого дослідження спирається на *принципи* системності, детермінізму, комплексності, розвитку та ґрунтується на міждисциплінарному підході. У процесі наукової розвідки нами було застосовано *методи* порівняння, систематизації, узагальнення, компаративного аналізу, контент-аналізу для встановлення спільних рис і специфіки формування компетентностей при магістерській підготовці фахівців з експертної діяльності за спеціальностями 011 «Освітні, педагогічні науки» та 073 «Менеджмент» у закладах вищої освіти України. Джерельну базу складають стандарти вищої освіти та наявні у відкритому доступі освітні програми, за якими ведеться підготовка майбутніх експертів у сфері освіти в українських університетах (зокрема, освітні програми другого (магістерського) рівня вищої освіти «Управління закладом освіти», «Державне управління», «Освітній дизайн і коучинг в освіті дорослих» в Київському універ-

ситеті імені Бориса Грінченка; «Організація освітнього простору: управління та експертиза» у Львівському національному університеті імені Івана Франка; «Освітологія», «Управління навчальним закладом» у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди; «Управління навчальним закладом» у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка, Національному університеті біоресурсів та природокористування України, Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Харківському національному економічному університету імена Семена Кузнеця, Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника; «Педагогічне дорадництво», «Андрагогіка. Освіта дорослих», «Педагогіка вищої школи. Тьюторинг» у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова), а також нормативні документи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та теоретичні напрацювання українських науковців у цій галузі.

Результати дослідження.

Особливості проблеми та категоріально-апарату: теоретичні та практичні інтенції. На рубежі ХХ–ХХІ ст. в країнах Заходу набула широкого поширення наукова експертиза у сфері освіти, яка здійснювалася у формах «психолого-педагогічної експертизи», «педагогічного аудиту», «комплексної гуманітарної експертизи» тощо. У багатьох країнах світу вже склалася розгалужена ієрархічна система «експертного супроводу проєктів» у сфері освіти. Об'єктами діяльності експертів у сфері освіти є проблемні ситуації в освітній царині, що виникають у керівників на всіх рівнях; різних суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальних/колективних; на рівні освітньої установи, регіональному і національному).

Звернення представників вітчизняної соціогуманітаристики до вивчення проблеми експертизи у сфері освіти обумовило її визначення як особливого педагогічного феномену та багатоаспектного і багатовимірного утворення, «яке охоплює комплекс взаємозалежних і взаємозумовлених сутнісних вимірів» (Касьянова, 2013, с. 195). На думку В. Огнев'юка та С. Сисоєвої (2015), об'єктом діяльності освітніх експертів має стати безпосередньо експертиза, консультування та забезпечення якості галузі освіти. Аналізуючи теоретико-методологічні засади освітньої експертизи, вони визначають педагогічну експертизу як «системний аналіз проблеми, процесу чи явища у сфері освіти чи в одній із її підсистем для визначення чинни-

ків, які стимулюють або гальмують розвиток, з їх наступним закріпленням або усуненням» (Огнев'юк, Сисоєва, 2015, с. 56).

Експертиза, на думку О. Мармази, виконує освітню, дослідницьку, методичну, консультаційну, коригувальну, прогностичну та інноваційну функції (Мармаза, 2020, с. 55).

Експерт, за баченням О. Касьянкової (2011), це компетентний, висококваліфікований авторитетний фахівець у певній галузі діяльності, який має необхідні знання та практичний досвід із досліджуваних питань. Результатом діяльності експерта є підготовлений висновок, за зміст якого він несе персональну відповідальність (Касьянова, 2011, с. 78).

Погоджуємося з І. Тригуб (2014) у тому, що «експерти в галузі освіти відносяться до категорії висококваліфікованих фахівців, процес підготовки яких досить складний. Будучи високими професіоналами в певній галузі, вони володіють базовими та спеціальними компетенціями, що забезпечують їм можливість виступати в якості експертів, консультантів, аналітиків, розробників з широкого кола взаємопов'язаних аспектів і напрямків інноваційного розвитку освіти» (Тригуб, 2014, с. 224).

В Україні проблема підготовки фахових експертів у сфері освіти детермінована інтеграцією вищої освіти до європейського освітньо-наукового простору, ухваленням Законів України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017) та необхідністю забезпечення якості освітньої діяльності відповідно до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015). Однак, на думку Ю. Федорченка, «відсутність в Україні самого феномену професійного освітнього консалтингу компенсується різноманітними громадськими ініціативами, які, на жаль, можуть лише частково компенсувати брак професійної та незалежної освітньої експертизи, що передбачає як відповідну освітню аналітику, так і відповідний рівень професійного консалтингу» (Федорченко, 2017).

Підготовкою фахівців для здійснення освітньої експертизи закладів освіти всіх рівнів (дошкільної / повної загальної середньої / позашкільної / спеціалізованої / професійної / професійно-технічної / фахової передвищої) в Україні опікується Державна служба якості освіти (ДСЯО) із мережею територіальних відділень. У документах ДСЯО експертами називаються особи, залучені до освітньої експертизи, «які мають вищу педагогічну освіту та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, практичний досвід роботи в закладі освіти не менше ніж 5 років і пройшли відпо-

відне навчання, організоване ДСЯО» (Бобровський, Горбачов, Заплотинська, 2020, с. 2).

У нормативних документах Міністерства освіти і науки України експерт визначається як фахівець, що здійснює акредитаційну експертизу в закладі вищої освіти. «Експерт – особа, яка володіє потрібними знаннями та навичками, що дають їй змогу ефективно здійснювати оцінювання якості освітніх програм та освітньої діяльності закладів вищої освіти за цими програмами та розробляти рекомендації щодо покращення якості вищої освіти за відповідними спеціальностями». Навчання експертів для здійснення акредитаційної експертизи в закладах вищої освіти проводить Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, 2019).

Професійна підготовка експертів у сфері освіти спрямована на набуття груп компетентностей, які слугуватимуть об'єктивній оцінці фактів, процесів і явищ в освітній сфері. Поняття «компетентність» у нормативно-правових документах та науковій літературі тлумачиться по-різному. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» компетентність трактується як «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Близьке за змістом тлумачення поняття компетентності визначено також у статті 1 Закону України «Про освіту»: «компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» (Закон України «Про освіту», 2017).

У Національній рамці кваліфікацій (НРК), компетентність розглядається як «здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості» (Національна рамка кваліфікацій, 2011). Натомість у тематичному довіднику за редакцією Ю. Рашкевича та Ж. Таланової вказується, що відповідно до Європейської рамки кваліфікацій компетентність визначається як здатність використовувати знання, навички та особисті, соціальні та/або методологічні здатності в роботі або навчанні, а також у професійному та

особистісному розвитку (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система, 2015). Отже, компетентність можна визначити як інтегральну характеристику особи, яка відображає її здатність на підставі динамічного поєднання знань, умінь, навичок, особистих рис та якостей, провадити професійну, навчальну та інші види діяльності, що сприяють її розвитку.

Нині компетентності класифікують на *загальні* (transferable skills) та *фахові* (subject specific competences). *Загальними компетентностями* (соціально-особистісними, управлінськими, предметними) є особистісні якості, знання, уміння і навички експерта, який здійснює експертизу звіту із самооцінки закладу вищої освіти. Загальні компетентності надалі класифікуються за трьома категоріями: інструментальні (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здібності); міжособистісні (соціальна взаємодія, співпраця, навички спілкування); системні (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань (Рашкевич, 2014). *Фаховими компетентностями* є особистісні професійні якості, знання, уміння і навички експерта, що здійснює оцінювання закладів вищої освіти безпосередньо на місці проведення експертизи.

Варто зауважити, що у Національній рамці кваліфікацій використовується ще поняття *інтегральної компетентності*, яке узагальнює опис кваліфікаційного рівня особи. Інтегральна компетентність відображає основні компетентнісні характеристики щодо рівня навчання чи професійної діяльності (Національна рамка кваліфікацій, 2011).

Компетентнісний вимір експертної діяльності: конкретизація інструментальності. Протягом останніх п'яти років в Україні було започатковано декількома університетами магістерську підготовку експертів у сфері освіти (здебільшого за спеціальностями 011 «Освітні, педагогічні науки» та 073 «Менеджмент»), яка має на меті формування професійної компетентності експерта у сфері освіти, що ґрунтується на розумінні напрямів розвитку сучасної освіти, освітньої політики, забезпечення якості освіти та здатності надавати консультаційну допомогу, супровід та підтримку з питань створення стратегічного освітнього проекту. Освітні програми підготовки магістрів спираються на відповідні стандарти вищої освіти, проте, якщо й мають більш-менш суголосні назви, їхній зміст може суттєво відрізнятись за рахунок освітніх компонент, які формують загальні й спеціальні компетентності та програмні результати навчання.

Аналізуючи наявні у відкритому доступі

стандарти вищої освіти, освітні програми магістерської підготовки за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» та 073 «Менеджмент», що спрямовані на підготовку експертів у сфері освіти різних рівнів, а також програми і силабуси навчальної дисципліни «Експертна діяльність у сфері освіти» в різних закладах вищої освіти України (зокрема, у Львівському національному університеті імені Івана Франка, Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Київському університеті імені Бориса Грінченка, Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка, Національному університеті біоресурсів та природокористування України, Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Харківському національному економічному університету імені Семена Кузнеця), можна зробити узагальнення, що освітній експерт має володіти такими компетентностями:

- *педагогічними* (аналіз створеного освітнього середовища, якості надання освітніх послуг, професійної діяльності науково-педагогічних і педагогічних працівників);
- *управлінськими* (оцінка управлінських процесів, ефективність ухвалених керівництвом рішень та їхній вплив на ефективність розвитку закладу освіти);
- *правовими* (використання загальних, державних, галузевих, локальних нормативно-правових актів);
- *методичними* (здійснення консалтингової та супервізійної функцій; розроблення методичних рекомендацій (чи дорожньої карти) щодо оптимізації управлінського чи освітнього процесів тощо).
- *критичного мислення* (наявність наукового мислення, яке полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень та характеризується усвідомленістю та самовдосконаленням);
- *комунікативними* (здатність налагоджувати, підтримувати, розвивати необхідні контакти з іншими людьми, застосовувати в конкретному спілкуванні знання мови та володіння різними соціальними ролями задля забезпечення ефективного спілкування);
- *інформаційно-цифровими* (впевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для професійної діяльності та участі в житті суспільства; здатність застосовувати інформаційно-кому-

нікаційні технології для створення, пошуку, оброблення, обміну інформацією при виконанні професійних обов'язків, наявність інформаційної й медіаграмотності, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеки; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

Наявність вказаних компетентностей має слугувати виконанню завдань, які стоять перед експертом у сфері освіти: діагностиці, класифікації, прогнозуванню, плануванню та управлінню (Касьянова, 2011, с. 79–80). За баченням Д. Гопкінса, експерту під час здійснення експертизи потрібно здійснювати кілька функцій одночасно і відгравати безліч ролей, які можуть мати й еkleктичний характер та обумовлювати певну стратегію поведінки, відповідно до обраної моделі. Так, Д. Гопкінс виділяє 6 можливих ролей (моделей поведінки) експерта в освітній галузі: 1) описову (описувач (дескриптор) подій, ситуацій, процесів); 2) комунікативну (комунікатор, передавач інформації); 3) оціночну, в якій підвищується роль судження та аналітичних здібностей (деякі моделі оцінювання потребують більшого ступеня аналітики, ніж інші); 4) управлінську (менеджер: ухвалення рішень або сприяння їх ухваленню); 5) посередницьку (сприяння оцінюванню для подальшого розвитку); 6) прокативну (проведення експертом ґрунтового дослідження задля з'ясування причин, виявлення мотивів чи пошуку неочевидної інформації) (Гопкінс, 2003).

Функціональними компонентами експерт-

ної діяльності у сфері вищої освіти є інформаційно-аналітичний; рефлексивно-оціночний; прогностично-проектувальний; соціально-комунікативний.

Професійно-особистісними якостями експерта у сфері вищої освіти вважаємо загальну ерудицію, порядність, широту та конструктивність мислення, зацікавленість, діловитість, тактовність, комунікабельність, креативність, нонконформізм, зібраність, рішучість, самокритичність. Особистісні якості освітнього експерта визначають *принципи* його професійної діяльності: об'єктивність і неупередженість; чесність і справедливість; прозорість і відкритість; сумлінність і відповідальність; академічна доброчесність; конфіденційність; незалежність та нульова толерантність до корупційних форм поведінки.

Експертиза у сфері вищої освіти як метод передбачає орієнтацію на компетентність і досвід фахівця, особа якого є головним інструментом дослідження. Спираючись на аналіз стандартів вищої освіти за спеціальностями 011 «Освітні, педагогічні науки» та 073 «Менеджмент», студювання освітніх програм українських закладів вищої освіти, що готують фахівців за спеціальністю «Експертна діяльність у сфері освіти», нормативні документи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та наукові розробки вітчизняних дослідників, вважаємо, що компетентнісний вимір експертної діяльності фахівця у сфері вищої освіти може бути представлений у формі матриці компетентностей, наведеній у таблиці 1.

Таблиця 1

Компетентнісний вимір експертної діяльності фахівця у сфері вищої освіти (матриця компетентностей)

Види компетентностей	Зміст компетентностей
Інтегральна компетентність	здатність розв'язувати складні завдання та проблеми у сфері вищої освіти, в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності, у процесі навчання, на основі поєднання спеціально предметних знань та вмінь з набутим досвідом дослідницької/інноваційної діяльності в системі вищої освіти, що передбачає застосування відповідних освітніх, педагогічних та управлінських інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
Педагогічні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> • знання методологічних основи педагогіки і психології вищої освіти; закономірностей соціалізації і розвитку особистості; змісту, цілей і технологій навчання та виховання в системі вищої освіти; • здатність використовувати психолого-педагогічні технології роботи з учасниками освітнього процесу, адміністративним персоналом ЗВО; • уміння визначати освітні потреби і запити учасників освітнього процесу, враховувати особливості мотивації, процесу навчання, групової динаміки різновікової студентської аудиторії; уміння працювати з дорослою аудиторією; • уміння установлювати відповідність/невідповідність змісту підготовки здобувачів вищої освіти і випускників освітньої програми стандартів вищої освіти;

	<ul style="list-style-type: none"> • здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати інформацію, що стосується освітньої програми та діяльності закладу за програмою; • здатність сприяти розвитку творчих здібностей учасників освітнього процесу, опануванню ними вміннями, навичками планування, реалізації, відбору змісту, форм, методів навчання; • уміння використовувати різні форми і методи оцінювання освітніх програм, управлінських та освітніх процесів у закладах вищої освіти; • уміння інтегрувати та синтезувати знання з різних сфер науково-практичної діяльності з метою підготовки та написання аналітичних матеріалів; • здатність залучати аудиторію до інтерактивної взаємодії в процесі експертної діяльності, спонукати аудиторію до рефлексії; • уміння застосовувати технології модерації, фасилітації, менторства; • здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
Управлінські компетентності	<ul style="list-style-type: none"> • знання термінології, стандартів та нормативних документів, що регламентують діяльність ЗВО та системи менеджменту якості ЗВО; • знання процесу управління та принципів, методів менеджменту якості та критеріїв оцінки діяльності ЗВО; • уміння та навички експертної оцінки та застосування технологій експертизи в практичній діяльності; • знання процесу проведення та вдосконалення експертизи освітньої діяльності ЗВО; • уміння виділяти цілі та бачити причинно-наслідкові зв'язки між його частинами, узагальнювати й робити висновки; • здатність аналізувати й структурувати проблеми ЗВО, ухвалювати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію; • здатність бути незалежним від соціальних стандартів і від страху оцінки; • здатність оцінювати різноманітні ресурси ЗВО; • здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими ЗВО визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани; • уміння застосовувати систему менеджменту якості до діяльності ЗВО; • здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері вищої освіти або в процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог; • здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; • здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів ЗВО; • здатність до здобуття і застосування знань у практичних ситуаціях та генерації нових ідей і досягнення нових цілей (креативність); • здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі експертної діяльності; • здатність до саморозвитку та рефлексії, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту; • здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх у процесі експертної діяльності; • здатність розробляти проекти експертної діяльності, виявляти ініціативу та підприємливість; • здатність до консалтингової діяльності у сфері вищої освіти; • здатність до проведення експертизи документаційного супроводу діяльності ЗВО з використанням новітніх технологій освітніх вимірювань; • уміння розробляти пропозиції щодо підвищення якості освітньої діяльності ЗВО
Правові компетентності	<ul style="list-style-type: none"> • знання законів, норм, правил, інших нормативних документів щодо планування та організації експертної діяльності; • знання, процедур та методів експертизи й експертної діяльності; • знання законів, стандартів, принципів роботи та критеріїв оцінки діяльності ЗВО; • здатність орієнтуватися в нормативно-правовому забезпеченні експертної діяльності у сфері вищої освіти щодо визначення її сутності та змісту; • вміння використовувати знання ієрархічних принципів функціонування нормативно-правових документів у системі вищої освіти і ЗВО; • вміння використовувати робочі документи діяльності ЗВО; • вміння складати звіт про результати акредитаційної експертизи; • вміння надавати обґрунтовані висновки за результатами акредитаційної експертизи; • вміння розробляти пропозиції щодо локальних нормативних документів ЗВО

Продовження Таблиці 1.

Методичні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> • знання основних методів, методик та методологій гуманітарного пізнання, готовність до їх адекватного застосування; • знання методів і спеціалізованих засобів для аналітичної роботи та консалтингової діяльності; • володіння методами та інструментальними засобами, що сприяють інтенсифікації пізнавальної діяльності; • вміння проводити аналіз внутрішньої документації закладів вищої освіти, пов'язаної з розробленням та реалізацією освітньої програми, а також програм практик, методичних матеріалів, розроблених для реалізації освітньої програми, інших матеріалів, що забезпечують якість освіти тощо; • здійснювати збір інформації шляхом опитування, анкетування, інтерв'ювання та інших методів, а також обробку й узагальнення цієї інформації; • здатність використовувати знання методів і теорій соціально-гуманітарних наук під час здійснення експертної діяльності; • здатність обирати, модифікувати та розвивати методи дослідження з урахуванням конкретних завдань та умов експертизи; • здатність визначати стан та потенціал ЗВО, оцінювати його з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій; • здатність здійснювати верифікацію і структурування інформації, отриманої з різних джерел; • здатність критично оцінювати інформацію та ухвалювати оптимальні рішення на основі аналізу та синтезу; • володіння сучасними методами діагностики, аналізу й вирішення проблем у ЗВО, а також методами ухвалення рішень та їхньої реалізації на практиці; • здатність висувати інноваційні ідеї та нестандартні підходи до їх реалізації
Критичне мислення	<ul style="list-style-type: none"> • здатність самостійно мислити, аналізувати інформацію, бачити помилки або логічні порушення у твердженнях партнерів; • уміння розуміти контекст отриманої інформації; • наявність певної частки скепсису і сумнівів; • здатність аргументувати свої думки, змінювати їх, якщо вони неправильні; • прагнення до пошуку оптимальних рішень; • толерантне ставлення до інших точок зору, відкритість до сприймання інших поглядів; • перевірка фактичної точності і логічної послідовності; • уміння виявляти та оскаржувати припущення; • уміння знаходити альтернативні рішення; • здатність аналізувати освітні комунікації, теоретичні та емпіричні матеріали
Комунікативна компетентність	<ul style="list-style-type: none"> • знання когнітивних, комунікативних, емоційних і вольових особливостей психології особистості; • знання основних категорій і понять конфліктології, володіння її категоріальним апаратом при аналізі професійних ситуацій; • знання основних етапів, видів та методів формування команди; • знання, уміння і навички конструктивного спілкування; • здатність взаємодіяти в процесі проведення акредитаційної експертизи з іншими експертами, Національним агентством, закладом вищої освіти; • готовність й уміння будувати контакти з людьми; • здатність слухати та чути; повага та уважність до співрозмовника; • здатність адекватно виражати власну позицію; • мистецтво допомогти співрозмовнику висловити свою думку; • комунікативна гнучкість і конструктивність; • наявність внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії; • здатність працювати в команді
Інформаційно-цифрова компетентність	<ul style="list-style-type: none"> • знання та навички використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), інформаційної й медіа-грамотності, основ програмування, кібербезпеки, роботи з базами даних; • впевнене і водночас критичне застосування ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією під час експертної діяльності, в публічному просторі та приватному спілкуванні; • здатність орієнтуватися в потоці інформації, формувати уміння працювати з різними видами інформації; • уміння знаходити і відбирати необхідний матеріал, класифікувати та узагальнювати його;

	<ul style="list-style-type: none"> • здатність використовувати цифрові медіа й ІКТ, розуміти і критично оцінювати різні аспекти цифрових медіа і медіаконтенту, а також уміти ефективно комунікувати в різноманітних контекстах; • здатність здійснювати не тільки традиційну інформаційно-накопичувальну, але й методологічно-орієнтовану діяльність, необхідну для роботи з потоком інформації, що постійно розширюється та змінюється.
--	---

Джерело: Складено автором самостійно

Зауважимо, що якщо компетентності педагогічного, управлінського, правового та методичного блоку здебільшого стосуються загальних та фахових компетентностей, то комунікативні, інформаційно-цифрові компетентності та критичне мислення є складовими soft skills, які відіграють важливу роль у роботі експерта у сфері вищої освіти.

Висновки.

1. На сучасному етапі розвитку вищої освіти експертна діяльність є основним механізмом забезпечення її якості, спрямованої на об'єктивний аналіз складових освітньої діяльності закладів вищої освіти з метою їхнього подальшого розвитку та вдосконалення.

2. Експертна діяльність у сфері вищої освіти полягає в освітній аналітиці та освітньому консалтингу. Важливою умовою успішності процесу експертної діяльності є належний фаховий рівень експертів, які мають не тільки знання концептуальних положень державної освітньої політики в галузі, сучасне системне розуміння питань організації освітнього процесу та його нормативно-правового забезпечення, а й сформовані компетентності, необхідні для об'єктивної й професійної оцінки освітньої програми (педагогічні, управлінські, методичні, правові, комунікативні, критичного мислення, інформаційно-цифрові).

3. Професійна підготовка осіб, залучених до освітньої експертизи у сфері вищої освіти

має бути спрямована на формування не тільки загальних і фахових компетентностей, а й на застосування soft skills, які разом визначатимуть готовність до навчання упродовж життя та набуття необхідних теоретичних, методологічних знань та практичного досвіду, необхідних для застосування затребуваних вмінь (навичок).

4. Завдання експерта, який має бути фахівцем з відповідної предметної галузі та відповідати за забезпечення високої якості оцінки освітньої програми, лежать в площині пошуку системних рішень на підставі сформованих компетентностей. На відміну від представників адміністрації ЗВО, які, виходячи з оцінки поточної ситуації, орієнтуються на пошуки рішень оперативного та тактичного характеру, експерт має зосереджувати свою увагу на стратегії розвитку закладу вищої освіти.

5. Експерт у сфері вищої освіти має не пропонувати готові рішення, а спонукати партнерів (адміністрацію ЗВО, гаранта освітньої програми, учасників освітнього процесу, стейкхолдерів тощо) свідомо і самостійно ухвалити відповідне оптимальне рішення та нести за нього відповідальність. Спільна відповідальність і рівноправність суб'єктів освітнього процесу (держави, суспільства і особистості) є важливим чинником розбудови державно-громадського управління вищою освітою та забезпечення її якості.

Список використаної літератури

1. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Абетка для директора. Рекомендації для побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної середньої освіти. Київ: Державна служба якості освіти, 2020. 240 с.
2. Бурлака Т. Яким має бути освітній експерт: компетентності, етичні норми. *Школа управління*. 2020. № 1 (84). С. 62–74.
3. Гопкінс Д. Оцінювання для розвитку школи. Львів: Літопис, 2003. 256 с.
4. Закон України «Про вищу освіту». 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 12.05.2022).
5. Закон України «Про освіту». 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 12.05.2022).
6. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача / Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова (ред.). Львів: Львівська політехніка, 2015. 106 с.
7. Касьянова О. М. Експерт в освіті: основні характеристики, методи відбору та оцінювання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2011. № 21 (74). С. 78–86.

8. Касьянова О. М. Теоретичне узагальнення сутності експертизи як педагогічного феномену. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. № 29 (82). С. 191–196.
9. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / О. В. Овчарук (ред.). Київ: К.І.С, 2004. 112 с.
10. Мармаза О. О. Експертиза закладу освіти та його об'єктів у контексті кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти зі спеціальності «Менеджмент». *Управління школою*. 2020. № 22–24. С. 55–69.
11. Михайліченко М., Макодзей Л. Експертна діяльність у вищій освіті: підходи і критерії. *Гуманітарний вісник. Філософія*. 2014. № 34. С. 269–281.
12. Наказ МОН від 11.07.2019 № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text> (дата звернення: 12.05.2022).
13. Огнев'юк В., Сисоєва С. Підготовка експертів у галузі освіти в Україні. *Освітологія*. 2015. № 4. С. 54–60. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2015.4.5460>
14. Освітологія: підготовка експертів в галузі освіти: навчально методичний посібник. За ред. В. Огнев'юка. Київ: Едельвейс, 2015. 464 с.
15. Пономаренко Н. Експертна діяльність у вищій освіті Німеччини. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2015. № 4. С. 60–63.
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» № 1341 від 23.11.2011 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> (дата звернення: 15.05.2022).
17. Проценко О., Мельниченко О., Бульвінська О. Професійна підготовка експертів у галузі освіти: аналітичний звіт (2021 р.). Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. 36 с.
18. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. Львів: Львівська політехніка, 2014. 168 с.
19. Стойкова В. В. Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті до організації мережевого профільного навчання старшокласників : дис... канд. пед. наук: 13.00.04: Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. 378 с.
20. Стражнікова І. В., Завгородня Т. К. Експертна діяльність у галузі вищої освіти: методичні рекомендації до курсу. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 44 с.
21. Толочко С. В. Педагогічне звання «викладач-експерт» в українських закладах освіти. *Integraciyn de las ciencias fundamentales y aplicadas en el paradigma de la sociedad post-industrial*. Colección de documentos científicos «ΛΟΓΟΣ». 2020. Vol. 4. С. 99–102. DOI: <https://doi.org/10.36074/24.04.2020.v1.31>
22. Тригуб І. І. Експертиза як складова професійної діяльності в галузі освіти: теоретичний аспект. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 1 (5). С. 218–226.
23. Федорова Н. Ф. Про педагогічну експертизу. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2017. № 4 (59). С. 14–22.
24. Федорченко Ю. Про необхідність формування інституту незалежного освітнього експерта. *Освітня політика*. 23.07.2017. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1017-pro-neobkhdnist-formuvannya-institutu-nezalezhnogo-osvitnogo-eksperta> (дата звернення 15.05.2022).
25. Чепя М.-Л. А. Психологічна експертиза освіти. *Збірник наукових праць інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України*. Т. XII. Ч. 5. 2011. С. 337–341.

References

- Bobrovskii, M. V., Gorbachov, S. I., Zaplotinska, O. O. (2020). *Abetka dlya direktora. Rekomendaciyi dlya pobudovi vnutrishnoyi sistemi zabezpechennya yakosti osviti v zakladi zagalnoyi serednoyi osviti [Recommendations for formation an internal system of quality assurance in general secondary education]*. Derzhavna sluzhba yakosti osviti.
- Burlaka, T. (2020). Yakim maye buti osvitnij ekspert: kompetentnosti, etichni normi [What should be an educational expert: competencies, ethical standards]. *Shkola upravlinnya*, 1 (84), 62–74.
- Hopkins, J. (2003). *Otsinyuvannya dlya pozvityky shkoli [Evaluation for school development]*. Litopys. *Zakon Ukrainy «Pro vishchu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»]* (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Rashkevich, Yu. M., Talanova, Zh. V. (Eds.) (2015). *Yevropejska kreditna transferno-nakopichuvalna sistema: dovidnik koristuvacha [European Credit Transfer and Accumulation System: a user guide]*. Lvivska politehnika.
- Kasianova, O. M. (2011). Ekspert v osviti: osnovni charakteristiki, metodi vidboru ta ocinyuvannya [Expert in education: basic characteristics, methods of selection and evaluation]. *Pedagogika formuvannya tvorchoyi osobistosti u vishij i zagalnoosvitnij shkoli*, 21 (74), 78–86.
- Kasianova, O. M. (2013). Teoretichne uzagalnennya sutnosti ekspertizi yak pedagogichnogo fenomenu [Theoretical generalization of the essence of examination as a pedagogical phenomenon]. *Pedagogika formuvannya tvorchoyi osobistosti u vishij i zagalnoosvitnij shkoli*, 29 (82), 191–196.
- Ovcharuk, O. V. (Ed.) (2004). *Kompetentnisnij pidhid u suchasnij osviti: svitovij dosvid ta ukrayinski perspektivi [Competence approach in modern education: world experience and Ukrainian prospects]*. K.I.S.
- Marmaza, O. (2020). Ekspertiza zakladu osviti ta jogo ob'ektiv u konteksti kvalifikacijnoyi roboti zdobuvacha vishoyi osviti zi specialnosti «Menedzhment» [Examination of an educational institution and its objects in the context of qualification work of a higher education applicant in the specialty «Management»]. *Upravlinnya shkoloyu*, 22–24, 55–69.
- Mihailichenko, M., Makodzei, L. (2014). Ekspertna diyalnist u vishij osviti: pidhodi i kriteriyi [Expert activity in higher education: approaches and criteria]. *Gumanitarnij visnik. Filosofiya*, 34, 269–281.
- Nakaz MON vid 11.07.2019 № 977 «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro akreditaciyu osvitnih program, za yakimi zdiysnyuyetsya pidgotovka zdobuvachiv vishoyi osviti» [Order of the Ministry of Education and Science of 11.07.2019 № 977 «On approval of the Regulations on accreditation of educational programs, which are training applicants for higher education»]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>
- Ogneviuk, V., Sysoieva, S. (2015). Pidgotovka ekspertiv u galuzi osviti v Ukraini [Training of Education Experts in Ukraine]. *Oświatolohiya*, 4, 54–60. <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2015.4.5460>
- Ogneviuk, V. (Ed.) (2015). *Osvitologiya: pidgotovka ekspertiv v galuzi osviti: navchalno metodichnij posibnik [Educology: training of experts in the field of education: a textbook]*. Edelvejs.
- Ponomarenko, N. (2015). Ekspertna diyalnist u vishij osviti Nimechchini [Higher education evaluation in Germany]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 4, 60–63.
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukraini «Pro zatverdzhennya Nacionalnoyi ramki kvalifikacij» № 1341 vid 23.11.2011r. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the National Qualifications Framework» № 1341 of 23.11.2011]. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
- Protsenko, O., Melnichenko, O., Bulvinska, O. (2022). *Profesijna pidgotovka ekspertiv u galuzi osviti: analitichnij zvit (2021 r.) [Professional training of experts in the field of education: analytical report (2021)]*. Boris Grinchenko Kyiv University.
- Rashkevich, Yu. M. (2014). *Bolonskij proces ta nova paradigma vishoyi osviti [Bologna process and a new paradigm of higher education]*. Lvivska politehnika.
- Stoikova, V. V. (2017). *Pidgotovka kerivnikov zagalnoosvitnih navchalnih zakladiv u pislyadiplomnij osviti do organizaciyi merezhevogo profilnogo navchannya starshoklasnikov [Training of heads of general educational institutions in postgraduate education in the organization of network profile training of senior pupils]: Candidate's thesis: 13.00.04*. Boris Grinchenko Kyiv University.
- Strazhnikova, I. V., Zavgorodnya, T. K. (2021). *Ekspertna diyalnist u galuzi vishoyi osviti: metodichni rekomendaciyi do kursu [Expert activity in the field of higher education: methodical recommendations for the course]*. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University.
- Tolochko, S. V. (2020). Pedagogichne zvannya «vikladach-ekspert» v ukrayinskih zakladah osviti [Pedagogical title «teacher-expert» in Ukrainian educational institutions]. *Integraciyn de las ciencias fundamentales y aplicadas en el paradigma de la sociedad post-industrial. Colección de documentos científicos «ΑΙΟΓΟΣ»*, 4, 99–102. <https://doi.org/10.36074/24.04.2020.v1.31>
- Tryhub, I. (2014). Ekspertiza yak skladova profesijnoyi diyalnosti v galuzi osviti: teoretichnij aspekt [Expertise as part of professional activities of education: theoretical aspectst]. *Educological discourse*, 1 (5), 218–226.
- Fedorova, N. F. (2017). Pro pedagogichnu ekspertizu [About pedagogical examination]. *Osvita ta rozvitok obdarovanoyi osobistosti*, 4 (59), 14–22.
- Fedorchenko, Yu. (2017, July 23). Pro neobhidnist formuvannya institutu nezalezhnogo osvitnogo eksperta [On the need to form an institute of independent educational expert]. *Osvitnya politika*. <http://education-ua.org/ua/articles/1017-pro-neobkhdnist-formuvannya-institutu-nezalezhnogo-osvitnogo-eksperta>

Черпа, М.-Л. А. (2011). Psihologichna ekspertiza osviti [Psychological examination of education]. *Zbirnik naukovih prac institutu psihologiyi im. G.S. Kostyuka NAPN Ukraini*, XII (5), 337–341.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2022

Прийнято до друку 28.06.2022

EXPERT ACTIVITIES IN HIGHER EDUCATION SPHERE: THE COMPETENCE DIMENSION

Kalinicheva Halyna, PhD in Historical Sciences, Associate Professor,
Senior Researcher of Scientific-Research Laboratory of Educology,
Borys Grinchenko Kyiv University,
13-B Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine,
h.kalinicheva@kubg.edu.ua

In the context of building state-public administration of higher education, when the state, society and the individual are equal subjects of the educational process, the problem of carrying out expert activities in higher education institutions by specialists who have the necessary level of knowledge, skills and general and special competencies. The purpose of the article is to study the competencies of experts in the field of higher education aimed at ensuring its quality.

The author emphasizes the theoretical and practical aspects of the implementation of expert activities in the field of higher education and the requirements for the competencies of educational experts in higher education institutions. Competence is defined by the author as an integral characteristic of a person, which reflects his ability on the basis of a dynamic combination of knowledge, skills, personal traits and qualities, to conduct professional, educational and other activities that contribute to its development.

Expertise in the field of higher education is considered in the article as a method of analysis and cognitive process aimed at finding out the cause-and-effect relationships. Educational expertise acts as a special mechanism for managing university education, when equal partners and participants in the educational process are jointly responsible for the quality of higher education, its monitoring and operation. Accordingly, expert activity in the field of higher education performs educational, methodological, consulting, recommendation, forecasting and innovation functions.

It is emphasized that the implementation of expert activities in the higher education system requires from experts a wide range of general and professional competencies and soft skills for impartial assessment of the educational environment, quality of educational programs, management decisions and more. Educational analytics and consulting activities are aimed at directing the administration of higher education institutions and participants in the educational process to make optimal strategic decisions aimed at ensuring the quality of higher education.

Key words: competence; expert; expertise; expert activity; higher education; quality of higher education.